

Nesne Yönelimli Programlama

Nesne Yönelimli Programlama

Ders İçeriği

Hafta 2: Kontrol Yapıları ve Döngüler

- Koşul İfadeleri (`if` , `else if` , `else`)
- `switch-case` Yapısı
- Döngüler: `for` , `while` , `do-while`
- Break, Continue ve Return Kullanımı
- Nested (İç İç) Döngüler

Giriş

Kontrol yapıları ve döngüler, programların kararlar almasını ve tekrarlayan işlemleri gerçekleştirmesini sağlar. Niçin kontrol yapıları ve döngüler kullanılır. Programlamada niçin önemlidir?

1. Karar Verme ve Program Akışını Yönetme

- **Kontrol yapıları** (if-else, switch-case) programların farklı durumlarda nasıl davranması gerektiğini belirler. Bu sayede programlar, kullanıcı girdilerine, değişkenlerin değerlerine veya farklı koşullara göre esnek ve dinamik tepkiler verebilir.
- Örneğin, bir not sisteminde kullanıcıdan alınan notun hangi harf notuna denk geldiği kontrol yapılarına göre belirlenir.

2. Kodun Tekrarını Engelleme ve Verimlilik

- **Döngüler** tekrarlı işlemlerin pratik bir şekilde yapılmasını sağlar. Aynı işlemi tekrar tekrar manuel olarak yazmak yerine, döngüleri kullanarak bu işlemleri otomatik hale getirebiliriz.
- Örneğin, bir dizinin tüm elemanlarını sıralamak, hesaplamak veya ekrana yazdırmak için döngüler kullanılır. Böylece aynı işlemi yüzlerce kez kodlamak yerine bir döngüyle tamamlamak mümkün olur.

3. Programların Modüler ve Okunabilir Olmasını Sağlama

- Kontrol yapıları ve döngüler, kodun düzenli ve modüler olmasına katkıda bulunur. Karmaşık problemler küçük parçalara ayrılarak kontrol yapılarına ve döngülere yerleştirilebilir.
- Bu da hem kodun okunabilirliğini artırır hem de hata ayıklamayı ve geliştirmeyi kolaylaştırır.

4. Kullanıcı Girdilerine Dinamik Yanıt Verme

- Programlar, kullanıcı girdisine göre farklı işlemler gerçekleştirmek zorundadır. Kontrol yapıları sayesinde kullanıcıdan gelen veriler analiz edilerek farklı yollar izlenir.
- Döngüler ise kullanıcıya sürekli aynı işlemi tekrar yaptırmak zorunda kalmadan dinamik girdilerle işlemlerin devam etmesini sağlar.

5. Veri İşleme ve Büyük Miktarda Bilgi ile Çalışma

- Döngüler büyük veri kümeleriyle çalışırken oldukça verimlidir. Bir dosyadaki verileri okuma, bir dizideki öğeleri sıralama, bir veritabanında kayıtları listeleme gibi işlemler döngülerle yapılır.
- Kontrol yapıları ise bu veri üzerinde işlem yapılırken farklı koşullara göre karar alınmasını sağlar.

6. Otomasyon ve Tekrar Eden Görevler

- Döngüler, bir işlemin belirli bir sayıda tekrarlanması gereken durumlarda kullanılır. Bu da programları otomatik hale getirir.
- Örneğin, bir hesaplama işlemini yüzlerce kez yapmanız gerektiğinde, döngüler sayesinde bu işlemi tek satırla çözmek mümkün olur.

7. Programları Daha Akıllı ve Etkileşimli Yapma

- Kontrol yapıları sayesinde programlar, koşullara göre farklı sonuçlar üreterek daha "akıllı" hale gelir.
- Örneğin, bir oyun programında oyuncunun kazandığı puana göre seviye atlama veya oyunun sonlanması kontrol yapılarıyla sağlanır.

8. Daha Az Kodla Daha Fazla İş Yapabilme

- Döngüler ve kontrol yapıları, daha az kod yazarak daha karmaşık işlemleri gerçekleştirmemizi sağlar. Aynı işlemi birden fazla yazmak yerine, döngüler sayesinde işlemleri verimli şekilde tekrarlarız.

Koşullu İfadeler

if-else Yapısı

`if-else` yapısı, bir koşulun doğruluğunu kontrol ederek programın iki farklı yolda ilerlemesini sağlar.

Yapı:

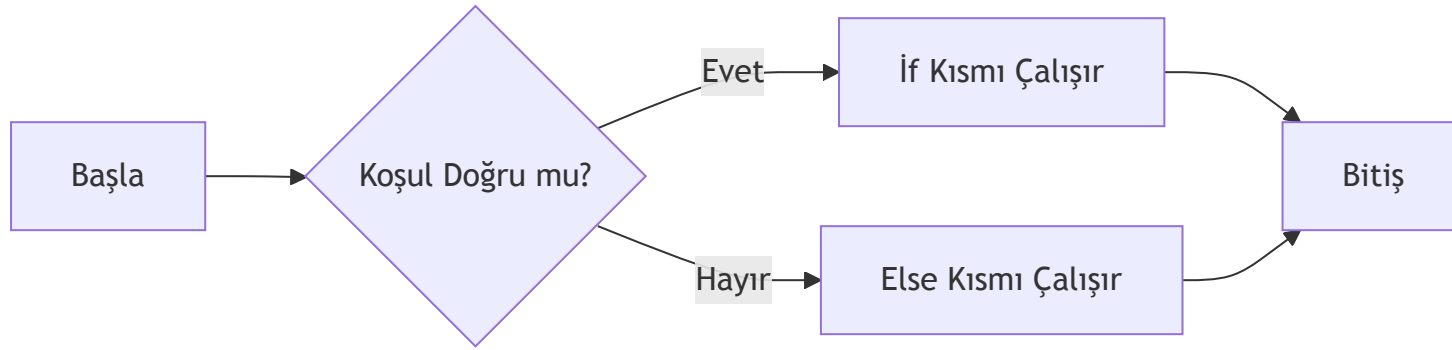
```
1  if (koşul) {  
2      // Koşul doğruysa yapılacak işlemler  
3  } else {  
4      // Koşul yanlışsa yapılacak işlemler  
5  }
```

```
1  int sayi = 10;
2  if (sayi > 0) {
3      cout << "Sayı pozitiftir." << endl;
4  } else {
5      cout << "Sayı negatiftir veya sıfırdır." << endl;
6  }
```


else-if Yapısı

`else-if` yapısı, birden fazla koşulun kontrol edilmesi gerektiğinde kullanılır.

Kod Yapısı (Syntax):

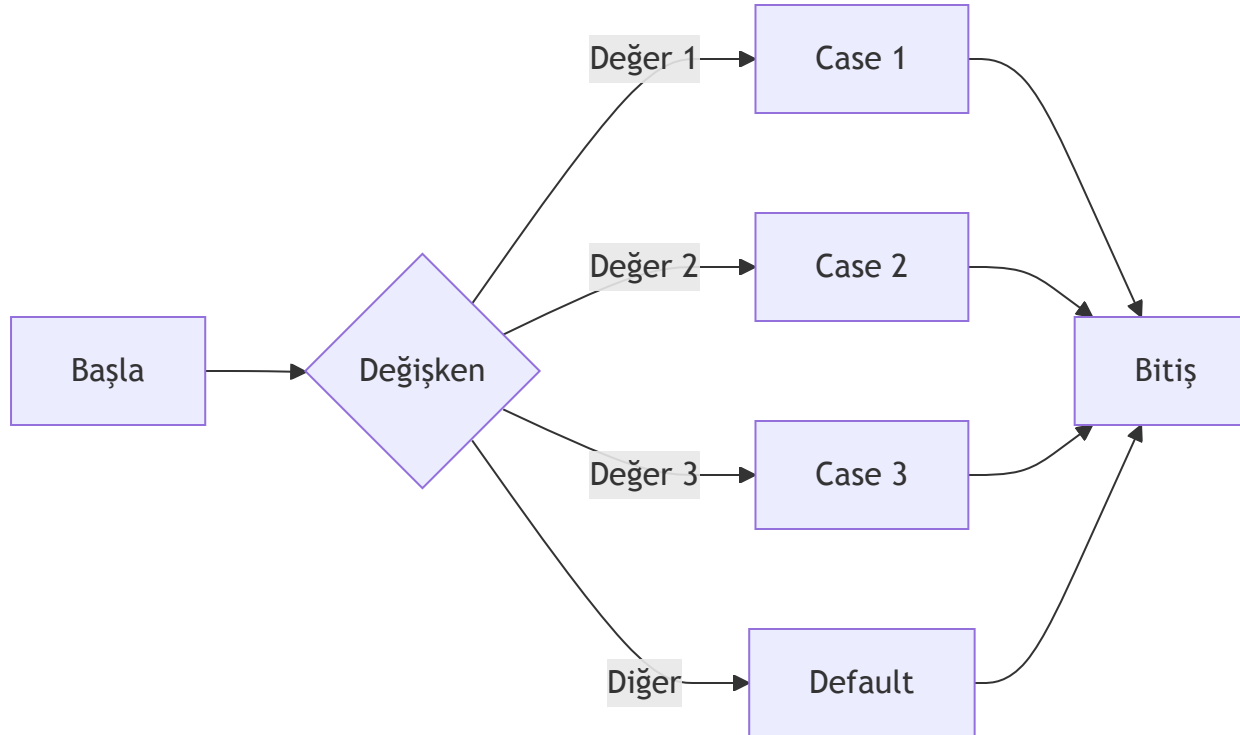
```
1   Kodu kopyala
2   if (koşul1) {
3       // Koşul1 doğruysa yapılacak işlemler
4   } else if (koşul2) {
5       // Koşul2 doğruysa yapılacak işlemler
6   } else {
7       // Hiçbir koşul doğru değilse yapılacak işlemler
8   }
```

Örnek:

```
1  int notDegeri = 85;
2  if (notDegeri >= 90) {
3      cout << "Harf Notu: A" << endl;
4  } else if (notDegeri >= 80) {
5      cout << "Harf Notu: B" << endl;
6  } else {
7      cout << "Harf Notu: C" << endl;
8  }
```

switch-case Yapısı

`switch-case` yapısı, bir değişkenin belirli bir değere sahip olup olmadığını kontrol eder ve bu değerlere göre farklı işlemler yapar.

Kod Yapısı (Syntax):

```
1  switch (değişken) {
2      case değer1:
3          // Değer1'e göre yapılacak işlemler
4          break;
5      case değer2:
6          // Değer2'ye göre yapılacak işlemler
7          break;
8      default:
9          // Hiçbir değer eşleşmezse yapılacak işlemler
10 }
```

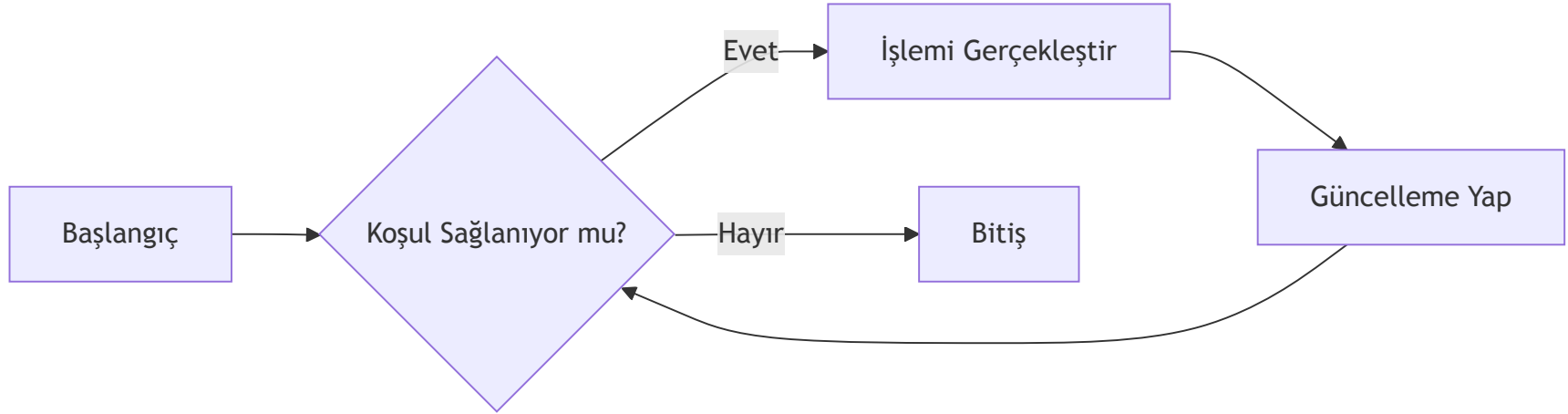
Örnek:

```
1  char harfNotu = 'B';
2  switch (harfNotu) {
3      case 'A':
4          cout << "Mükemmel!" << endl;
5          break;
6      case 'B':
7          cout << "İyi!" << endl;
8          break;
9      case 'C':
10         cout << "Orta!" << endl;
11         break;
12     default:
13         cout << "Geçersiz not!" << endl;
14 }
```

Döngüler

while Döngüsü

`while` döngüsü, bir koşul doğru olduğu sürece sürekli olarak bir işlemi tekrarlar.

Kod Yapısı (Syntax):

```
Kodu kopyala  
while (koşul) {  
    // Koşul doğru olduğu sürece yapılacak işlemler  
}
```

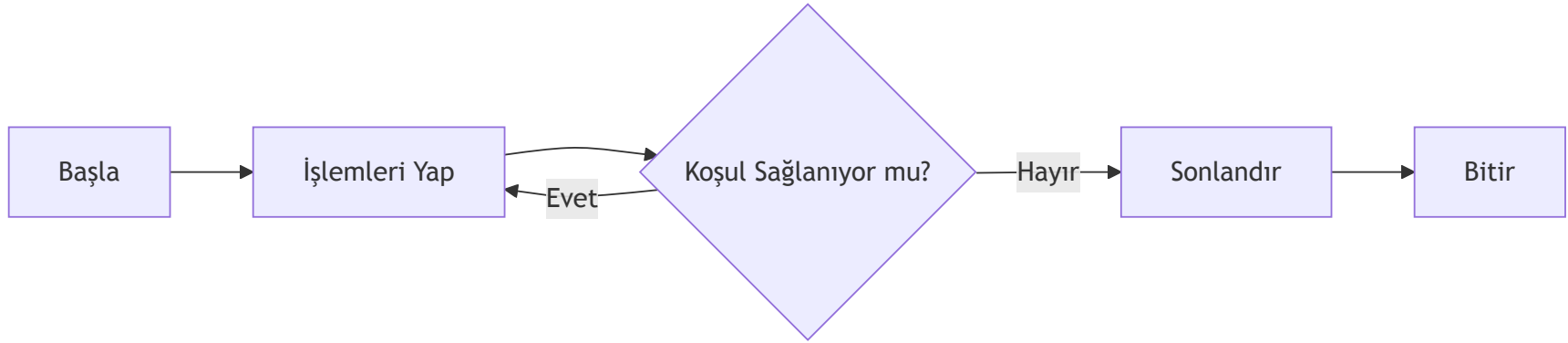

Örnek:

```
1  int i = 0;
2  while (i < 5) {
3      cout << "i: " << i << endl;
4      i++;
5  }
```

do-while Döngüsü

`do-while` döngüsü, işlemleri en az bir kere gerçekleştirir ve sonra koşulu kontrol eder.

Kod Yapısı (Syntax):

```
1  do {  
2      // Koşul kontrol edilmeden önce yapılacak işlemler  
3  } while (koşul);
```

Örnek:

```
1  int i = 0;
2  do {
3      cout << "i: " << i << endl;
4      i++;
5  } while (i < 5);
```

```
1  #include <iostream>
2  using namespace std;
3
4  int main() {
5      int sayi;
6      int sayiAdedi = 0;
7      int toplam = 0;
8      int enBuyuk = 0;
9      int enKucuk;
```

```
// Kullanıcıdan pozitif sayılar alın
do {
    cout << "Pozitif bir tam sayı girin (durdurmak için 0 girin): ";
    cin >> sayi;

    if (sayi > 0) {
        sayiAdedi++;
        toplam += sayi;

        if (sayiAdedi == 1) {
            enKucuk = sayi; // İlk sayı en küçük olarak atanır
        }

        if (sayi > enBuyuk) {
            enBuyuk = sayi; // En büyük sayı güncellenir
        }

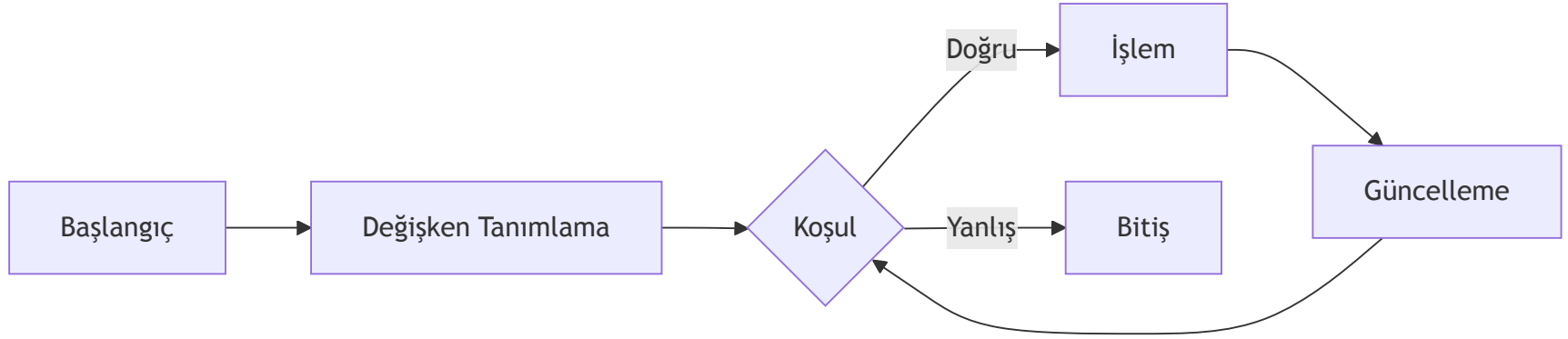
        if (sayi < enKucuk) {
            enKucuk = sayi; // En küçük sayı güncellenir
        }
    }
} while (sayi != 0); // Kullanıcı 0 girmedikçe döngü devam eder
```

```
// İstatistikleri yazdır
if (sayiAdedi > 0) {
    cout << "Toplam sayı adedi: " << sayiAdedi << endl;
    cout << "En büyük sayı: " << enBuyuk << endl;
    cout << "En küçük sayı: " << enKucuk << endl;
    cout << "Ortalama: " << (static_cast<double>(toplama) / sayiAdedi) << endl;
} else {
    cout << "Hiç pozitif sayı girilmedi." << endl;
}

return 0;
}
```

for Döngüsü

`for` döngüsü, belirli bir sayıda tekrarlamak için kullanılır ve genellikle sayaç kontrollüdür.

Kod Yapısı (Syntax):

```
1  for (başlangıç; koşul; güncelleme) {  
2      // Koşul doğru olduğu sürece yapılacak işlemler  
3  }
```

Örnek:

```
1   Kodu kopyala
2   for (int i = 0; i < 5; i++) {
3       cout << "i: " << i << endl;
4   }
```

break ve continue İfadeleri

break İfadesi

`break` ifadesi, bir döngüyü erken sonlandırmak için kullanılır.

Örnek:

```
1  for (int i = 0; i < 10; i++) {  
2      if (i == 5) {  
3          break; // i 5 olduğunda döngüden çık  
4      }  
5      cout << "i: " << i << endl;  
6  }
```

continue İfadesi

`continue` ifadesi, döngünün geri kalan kısmını atlayarak bir sonraki yinelemeye geçmek için kullanılır.

Örnek:

```
1  for (int i = 0; i < 10; i++) {  
2      if (i == 5) {  
3          continue; // i 5 olduğunda bu adımı atla  
4      }  
5      cout << "i: " << i << endl;  
6  }
```

Alıştırma 1: Asal Sayı Kontrolü

Soru: Kullanıcıdan bir tam sayı alın ve bu sayının asal olup olmadığını kontrol edin. Asal sayı, yalnızca 1 ve kendisi dışında tam böleni olmayan sayıdır.

Pesudo Kod

```
1   Başla
2   Değişkenler:
3       tamSayi, i (tam sayı)
4       asal (boolean) = doğru
5
6   Kullanıcıdan bir tam sayı al:
7       Yaz "Bir tam sayı girin: "
8       Oku tamSayi
9
10  Eğer tamSayi <= 1 ise
11      asal = yanlış // 1 ve daha küçük sayılar asal değildir.
12  Aksi durumda
13      döngü i = 2'den tamSayi / 2'ye kadar (dahil):
14          Eğer tamSayi % i == 0 ise
15              asal = yanlış // Sayı i ile tam bölünüyorsa asal değildir.
16              dur
17      Son döngü
18
19  Eğer asal ise
20      Yaz tamSayi + " bir asal sayıdır."
21  Aksi durumda
22      Yaz tamSayi + " bir asal sayı değildir."
23  Sonu
```

```
1  using namespace std;
2
3  int main() {
4      int sayi;
5      bool asal = true;
6
7      cout << "Bir tam sayı girin: ";
8      cin >> sayi;
9
10     if (sayi <= 1) {
11         asal = false; // 1 ve daha küçük sayılar asal değildir.
12     } else {
13         for (int i = 2; i <= sayi / 2; i++) {
14             if (sayi % i == 0) {
15                 asal = false; // Sayı i ile tam bölünüyorsa asal değildir.
16                 break;
17             }
18         }
19     }
20
21     if (asal) {
22         cout << sayi << " bir asal sayıdır." << endl;
23     } else {
24         cout << sayi << " bir asal sayı değildir." << endl;
25     }
26 }
```


Alıştırma 2: Fibonacci Dizisi

Fibonacci Dizisi

Fibonacci Dizisi, her bir terimin kendisinden önceki iki terimin toplamı olduğu bir sayı dizisidir. Dizinin ilk iki terimi genellikle 0 ve 1 olarak başlar. Fibonacci dizisi şu şekilde başlar:

0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89, ...

Fibonacci Dizisinin Genel Tanımı

Fibonacci dizisinin matematiksel olarak tanımı aşağıdaki gibidir:

- ($F(0) = 0$)
- ($F(1) = 1$)
- ($F(n) = F(n-1) + F(n-2)$) ($n \geq 2$)

Fibonacci Formülü

Fibonacci dizisini hesaplamak için kullanılan formül:

$$[F(n) = F(n-1) + F(n-2)]$$

Bu formülde:

- ($F(n)$): n 'inci Fibonacci sayısını temsil eder.
- ($F(n-1)$): $n-1$ 'inci Fibonacci sayısını temsil eder.
- ($F(n-2)$): $n-2$ 'inci Fibonacci sayısını temsil eder.

Örnek Hesaplama

Fibonacci dizisindeki ilk birkaç terimi hesaplayalım:

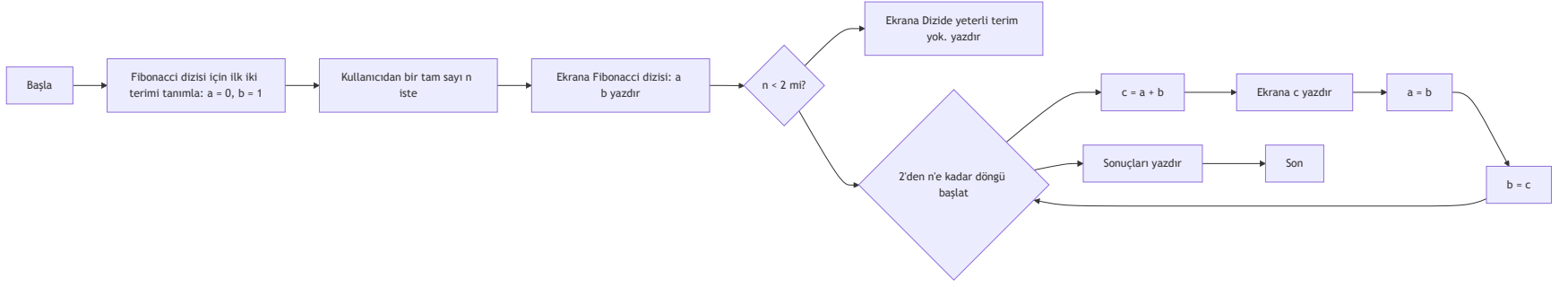
- ($F(0) = 0$)
- ($F(1) = 1$)
- ($F(2) = F(1) + F(0) = 1 + 0 = 1$)
- ($F(3) = F(2) + F(1) = 1 + 1 = 2$)
- ($F(4) = F(3) + F(2) = 2 + 1 = 3$)
- ($F(5) = F(4) + F(3) = 3 + 2 = 5$)
- ($F(6) = F(5) + F(4) = 5 + 3 = 8$)

Bu şekilde devam ederek Fibonacci dizisinin sonraki terimlerini elde edebilirsiniz.

Soru: Kullanıcıdan bir tam sayı alın ve bu sayıya kadar olan Fibonacci dizisini ekrana yazdırın.

Pesudo Kod:

```
1  Başla
2  Fibonacci dizisi için ilk iki terimi tanımla: a = 0, b = 1
3  Kullanıcıdan bir tam sayı n iste
4  Ekrana "Fibonacci dizisi: a b" yazdır
5
6  Eğer n < 2 ise
7      Ekrana "Dizide yeterli terim yok." yazdır
8  Değilse
9      2'den n'e kadar döngü başlat
10         c = a + b
11         Ekrana c yazdır
12         a = b
13         b = c
14     Döngüyü bitir
15     Sonuçları yazdır
16
17  Son
```


Cevap:

```
1  using namespace std;
2
3  int main() {
4      int n, a = 0, b = 1, c;
5
6      cout << "Bir tam sayı girin: ";
7      cin >> n;
8
9      cout << "Fibonacci dizisi: " << a << " " << b << " ";
10     for (int i = 2; i < n; i++) {
11         c = a + b;
12         cout << c << " ";
13         a = b;
14         b = c;
15     }
16
17     cout << endl;
18
19     return 0;
20 }
```

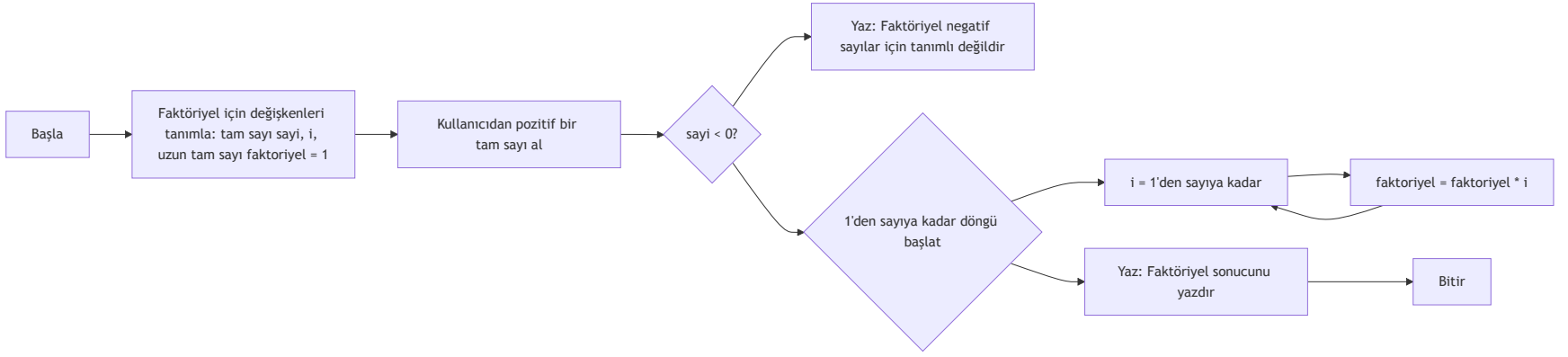
Alıştırma 3: Faktöriyel Hesaplama

Faktöriyel, pozitif bir tam sayının kendisi ve kendisinden küçük pozitif tam sayıların çarpımını ifade eder. Genellikle "n!" şeklinde gösterilir.

Bir pozitif tam sayının faktöriyeli, o sayının ve altındaki tüm pozitif tam sayıların çarpımıdır. Örneğin:

- $0! = 1$ (Faktöriyel 0'ın tanımı gereği 1'dir)
- $1! = 1$
- $2! = 2 \times 1 = 2$
- $3! = 3 \times 2 \times 1 = 6$
- $4! = 4 \times 3 \times 2 \times 1 = 24$
- $5! = 5 \times 4 \times 3 \times 2 \times 1 = 120$

Soru: Kullanıcıdan pozitif bir tam sayı alın ve bu sayının faktöriyelini hesaplayın.

Pesudo Kod:

```
1  Başla
2  Faktöriyel için değişkenleri tanımla:
3      tam sayı sayı
4      tam sayı i
5      uzun tam sayı faktoriyel = 1
6
7  Kullanıcıdan pozitif bir tam sayı al:
8      Yaz("Pozitif bir tam sayı girin:")
9      oku(sayı)
10
11  Eğer sayı < 0 ise
12      Yaz("Faktöriyel negatif sayılar için tanımlı değildir.")
13  Aksi halde
14      1'den sayı'ya kadar döngü başlat:
15          için i = 1'den sayı'ya kadar
16              faktoriyel = faktoriyel * i
17
18      Yaz("Faktöriyel: ", faktoriyel)
19
20  Bitir
```

Cevap:

```
1  #include <iostream>
2  using namespace std;
3
4  int main() {
5      int sayi;
6      long long faktoriyel = 1;
7
8      cout << "Pozitif bir tam sayı girin: ";
9      cin >> sayi;
10
11     if (sayi < 0) {
12         cout << "Faktöriyel negatif sayılar için tanımlı değildir." << endl;
13     } else {
14         for (int i = 1; i <= sayi; i++) {
15             faktoriyel *= i; // Faktöriyel hesaplama
16         }
17         cout << sayi << " sayısının faktöriyeli: " << faktoriyel << endl;
18     }
19
20     return 0;
21 }
```

Alıştırma 4: En Büyük ve En Küçük Sayıyı Bulma

Soru: Kullanıcıdan belirli bir miktarda tam sayı alın ve bu sayılar arasında en büyük ve en küçük olanını bulun.

Pesudo Kod:

```
1  Başla
2  Değişkenler:
3      n, sayı, enBuyuk, enKucuk: Tam sayı
4
5  Yaz "Kaç tane sayı gireceksiniz? "
6  Oku n
7
8  Yaz "Birinci sayıyı girin: "
9  Oku sayı
10 enBuyuk ← sayı
11 enKucuk ← sayı
```

Pesudo Kod(devam):

```
Döngü i = 1'den n - 1'e kadar:  
  Yaz (i + 1) + ". sayıyı girin: "  
  Oku sayi
```

```
  Eğer sayi > enBuyuk ise:  
    enBuyuk ← sayi  
  Son Eğer
```

```
  Eğer sayi < enKucuk ise:  
    enKucuk ← sayi  
  Son Eğer
```

```
Son Döngü
```

```
Yaz "En büyük sayı: ", enBuyuk  
Yaz "En küçük sayı: ", enKucuk
```

```
Son
```

Cevap:

```
1  using namespace std;
2  int main() {
3      int n, sayi, enBuyuk, enKucuk;
4      cout << "Kaç tane sayı gireceksiniz? ";
5      cin >> n;
6      cout << "Birinci sayıyı girin: ";
7      cin >> sayi;
8      enBuyuk = enKucuk = sayi; // İlk sayıyı hem en büyük hem de en küçük olarak ayarlayın.
9
10     for (int i = 1; i < n; i++) {
11         cout << (i + 1) << ". sayıyı girin: ";
12         cin >> sayi;
13
14         if (sayi > enBuyuk) {
15             enBuyuk = sayi; // En büyük sayıyı güncelle
16         }
17         if (sayi < enKucuk) {
18             enKucuk = sayi; // En küçük sayıyı güncelle
19         }
20     }
21
22     cout << "En büyük sayı: " << enBuyuk << endl;
23     cout << "En küçük sayı: " << enKucuk << endl;
24 }
```

Alıştırma 5: Gün Hesaplama

Soru: Kullanıcıdan bir tam sayı alın ve bu sayının haftanın hangi günü temsil ettiğini belirleyin. (1: Pazartesi, 2: Salı, 3: Çarşamba, 4: Perşembe, 5: Cuma, 6: Cumartesi, 7: Pazar). Geçersiz bir sayı girilirse "Geçersiz gün" mesajını verin.

Pesudo Kod:

```
1   Başla
2   Değişkenler:
3       gun: Tam sayı
4
5   Yaz "Lütfen bir gün numarası girin (1-7): "
6   Oku gun
7
8   Durum gun:
9       1:
10          Yaz "Gün: Pazartesi"
11       2:
12          Yaz "Gün: Salı"
13       3:
14          Yaz "Gün: Çarşamba"
15       4:
16          Yaz "Gün: Perşembe"
17       5:
18          Yaz "Gün: Cuma"
19       6:
20          Yaz "Gün: Cumartesi"
21       7:
22          Yaz "Gün: Pazar"
23   Diğer:
24       Yaz "Geçersiz gün"
```



```
1  #include <iostream>
2  using namespace std;
3
4  int main() {
5      int gun;
6
7      cout << "Lütfen bir gün numarası girin (1-7): ";
8      cin >> gun;
9
10     switch (gun) {
11         case 1:
12             cout << "Gün: Pazartesi" << endl;
13             break;
14         case 2:
15             cout << "Gün: Salı" << endl;
16             break;
17         case 3:
18             cout << "Gün: Çarşamba" << endl;
19             break;
20         case 4:
21             cout << "Gün: Perşembe" << endl;
22             break;
```

```
case 5:
    cout << "Gün: Cuma" << endl;
    break;
case 6:
    cout << "Gün: Cumartesi" << endl;
    break;
case 7:
    cout << "Gün: Pazar" << endl;
    break;
default:
    cout << "Geçersiz gün" << endl;
    break;
}

return 0;
}
```

Ödev 1: Basamak Toplama

Açıklama: Kullanıcıdan bir tam sayı alın ve bu sayının basamaklarının toplamını hesaplayın. Örneğin, kullanıcı 1234 girdiğinde, $1 + 2 + 3 + 4 = 10$ sonucu elde edilmelidir.

Beklenen Sonuç:

- Kullanıcıdan bir tam sayı alın.
- Sayının her bir basamağını ayrıştırın ve toplama işlemi yapın.
- Toplam sonucu ekrana yazdırın.

Yardımcı Kod Örneği:

```
1  #include <iostream>
2  using namespace std;
3
4  int main() {
5      // Kullanıcıdan alınacak sayıyı tanımlayın
6      // Döngü ile basamakları toplayın
7      // Sonucu yazdırın
8  }
```

Ödev 2: FizzBuzz Problemi

Açıklama: Kullanıcıdan bir pozitif tam sayı alın ve 1'den bu sayıya kadar olan sayıları yazdırın. Ancak:

- 3'e bölünebilen sayılar için "Fizz",
- 5'e bölünebilen sayılar için "Buzz",
- Hem 3'e hem de 5'e bölünebilen sayılar için "FizzBuzz" yazdırın.

Beklenen Sonuç:

- Kullanıcıdan bir pozitif tam sayı alın.
- 1 ile bu sayı arasındaki her sayıyı kontrol edin ve uygun "Fizz", "Buzz" veya "FizzBuzz" değerlerini yazdırın.

Yardımcı Kod Örneği:

```
1  #include <iostream>
2  using namespace std;
3
4  int main() {
5      // Kullanıcıdan alınacak pozitif tam sayıyı tanımlayın
6      // Döngü ile sayıları kontrol edin
7      // Uygun sonucu yazdırın
8  }
```